

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Психологічні технології роботи з персоналом»
професійний обов'язковий освітній компонент
за освітньо-професійною програмою «Робота з персоналом»
підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
за спеціальністю 053 «Психологія»
мова навчання – українська

Рекомендовано кафедрою психології
діяльності в особливих умовах на
2023-2024 навчальний рік.
Протокол від «08» 08.2023 року № 1

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної
дисципліни «Психологічні технології роботи з персоналом»

2023 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Знання отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Психологічні технології роботи з персоналом» дозволяють сформуванню уявлення про аспекти щодо розробки і впровадження психолого - організаційних технологій для вирішення основних психологічних проблем організацій, відповідні особливості роботи психолога в організації, критично осмислювати основні теорії, принципи, методи дисципліни, здійснювати розробку та застосування психологічних технологій в області роботи з персоналом.

Даний курс передбачає теоретичне і практичне оволодіння знаннями з діагностики та вирішення організаційних проблем і завдань, підрозділів ДСНС України, персоналу підприємств, організацій, установ різних форм власності, виявлення проблем психологічного характеру при аналізі конкретних організаційних ситуацій, визначення психологічних особливостей стану та розвитку організацій, застосування на практиці адекватних прийомів, методів та технік психологічної роботи, використанням новітніх психологічних технологій у розв'язанні поставлених завдань щодо здійснення, розвитку та стимулювання професійної діяльності персоналу, отримання навичок самостійної та командної роботи.

Відмінною особливістю даної дисципліни є те, що вона на основі психологічного аналізу структур організацій їх основних функцій, особливостей організації професійної діяльності та поведінки персоналу, змісту та особливостей технологічного підходу в роботі психологів, дозволяє вирішувати фахові завдання, застосовувати психологічні технології в роботі з організацією, групою і особистістю, знаходити організаційно-управлінські рішення в виробничих ситуаціях у підрозділах ДСНС України, підприємствах, організаціях, установах.

Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Кучеренко Сергій Михайлович, доцент кафедри психології діяльності в особливих умовах соціально-психологічного факультету, кандидат психологічних наук, доцент.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № 434. Робочий номер телефону – 707-34-74.
E-mail	smksmk5858 @gmail.com
Наукові інтереси	- науковий аналіз поведінки особистості, груп, організацій; - психологічні особливості організації роботи

	персоналу в повсякденних, особливих та екстремальних умовах; - психологічний аналіз професійної діяльності.
Професійні здібності	- професійні знання і значний досвід роботи з організації професійної діяльності персоналу, груп, організацій; - навички психологічного аналізу професійної діяльності.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	1.Кучеренко С.М., Кучеренко Н.С. Організаційні аспекти психологічного забезпечення успішності службово - бойової діяльності майбутніх офіцерів технічного профілю. <i>Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки». Вип.1, Т2. 2018. С. 159-165</i> 2.Кучеренко С.М, Назаров О.А., Кучеренко Н.С. Формування психологічної готовності фахівців технічного профілю як фактора ефективної організації професійної діяльності <i>Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки». Вип.3, Т1. 2018. С. 196-201</i> 3.Кучеренко С.М., Мохонько Д. С.Психологічні особливості організації професійної діяльності спеціалістів ризиконебезпечних професій. <i>«Теорія і практика сучасної психології». Збірник наукових праць №4. 2018.С. 218-222</i> 4.Кучеренко С.М., Назаров О.О., Коваль С.М. Теоретико-практичні аспекти організації психологічної підготовки майбутнього офіцера технічного профіля до діяльності в особливих умовах. <i>«Габітус» науковий журнал з соціології та психології Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій. Вип.18. Т.1 2020. С.86-90.</i> 5.Кучеренко С.М., Черкашин С.Д., Перелигіна Л.А. Застосування технік нейролінгвістичного програмування для підвищення життєстійкості та вольових якостей курсантів. <i>«Честь і закон» науковий журнал Національної академії Національної гвардії України №1(76). 2021. С.125-133.</i>

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на

сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щосередини з 14.00 до 15.00 в кабінеті № 434. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Мета вивчення дисципліни: формування системи наукових понять і базових уявлень про аспекти професійної діяльності та розробки і впровадження психолого - організаційних технологій для вирішення основних психологічних проблем, які виникають у процесі діяльності та розвитку організацій знайомство студентів з особливостями роботи психолога в організації, поняттями, принципами, технологіями роботи з персоналом.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	обов'язкова професійна	обов'язкова професійна
Рік підготовки	4-й курс	4-й курс
Семестр	7-й	7-й
Обсяг дисципліни:		
- в кредитах ЄКТС	3	3
- кількість модулів	1	1
- загальна кількість годин	90	90
Розподіл часу за навчальним планом:		
- лекції (годин)	20	6
- практичні заняття (годин)	-	-
- семінарські заняття (годин)	24	2
- лабораторні заняття (годин)	-	-
- курсовий проект (робота) (годин)	-	-
- інші види занять (годин)	-	-
- самостійна робота (годин)	46	82
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	-	-
- підсумковий контроль (диференційний залік, екзамен)	екзамен	екзамен

Передумови для вивчення дисципліни

Для успішного навчання необхідне опанування навчальними дисциплінами: загальна психологія, психофізіологія, диференціальна психологія, організаційна психологія, соціальна та політична психологія, психологічне консультування, психологія управління та кадровий менеджмент.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Програма навчальної дисципліни

Відповідно до освітньої програми «Робота з персоналом» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	ПР
Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань	ПР 2.
Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.	ПР 4
Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології	ПР5
Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки	ПР 7
Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання	ПР 9
Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника	ПР 12
Розробляти і впроваджувати технології управління розвитком персоналу.	ПР 13
Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку	ПР15.
Застосовувати психологічні технології в роботі з організацією, групою і особистістю, інтерактивні методи орієнтовані на особистісний ріст керівників та персоналу.	ФРН 19.
Діагностувати і вирішувати організаційні проблеми і завдання, детерміновані психологічними факторами, виявляти проблеми психологічного характеру при аналізі конкретних організаційних ситуацій.	ФРН 20.
Визначати психологічні особливості стану та розвитку організацій, діагностувати психічні стани, поведінку людини при виконанні професійної діяльності, застосовувати на практиці адекватні прийоми, методи та техніки психологічної роботи з персоналом.	ФРН 23.

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та спеціальні)	ЗК, СК
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ЗК1.
Знання та розуміння предметної області та ро-зуміння професійної діяльності.	ЗК 2.
Здатність організувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову)	СК8.
Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту	СК 9.
Здатність дотримуватися норм професійної етики	СК10.
Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку	СК11.
Здатність використовувати нові методи та техніки при розробці та застосуванні технологій при роботі з персоналом	ФК 1.
Здатність до використання системи категорій і методів, необхідних для вирішення організаційно-психологічних завдань.	ФК 2.

Теми навчальної дисципліни:

Модуль 1.

Тема1.1. Зміст технологічного підходу та використання інтерактивних технік в роботі організаційних психологів

Тема1.2. Значення психолога - організаційного консультування у процесі реалізації технологічного підходу

Тема 1.3 Технологія профілактики та подолання комунікативних бар'єрів в організації

Тема1.4 Технологія формування конкурентоздатної команди

Тема 1.5 Технологія запобігання та розв'язання організаційних конфліктів

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Очна (денна) форма навчання					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	модульна контрольна робота
7- й семестр						
Модуль 1						
Тема 1.1.	18	4	4		10	
Тема 1.2.	22	4	4		14	
Тема 1.3.	14	4	4		6	
Тема 1.4.	18	4	6		8	

Тема 1.5	18	4	6		8	модульна контрольна робота
Разом за модулем 1	90	20	24		46	
Разом	90	20	24		46	

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Психологічні особливості технологічного підходу до роботи з персоналом	4
2	Інтерактивні техніки в роботі психологів з персоналом	4
3	Консультування у процесі реалізації технологічного підходу	2
4	Подолання комунікативних бар'єрів в організації	4
5	Формування конкурентоздатної команди	4
6	Особливості організаційних конфліктів	2
7	Діагностичні методики та консультування з проблеми розв'язання конфліктів в організації	4
	Разом	24

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: диференційований залік, реферати, есе, презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України.

Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за різними шкалами

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)	За 4-бальною шкалою
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

Критерії оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль результатів навчання здобувачів освіти проводиться у формі фронтального та індивідуального опитування, виконання письмових завдань, практичних ситуацій, контрольної роботи тощо.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

I. Поточний контроль				
Модуль 1	лекції	10	-	-
	семінарські заняття	12	5	60
	модульний контроль	-	10	10
Разом за модуль 1				70
Разом за поточний контроль				70
II. Підсумковий контроль (екзамен)				30
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи				100

* За виконання творчих робіт з навчальної дисципліни (участь в університетських олімпіадах з дисципліни, підготовка наукових статей, участь у конкурсах робіт і олімпіадах, виконання завдань із удосконалення дидактичних матеріалів з дисципліни тощо) здобувачу вищої освіти можуть нараховуватися додаткові, заохочувальні бали. Сума заохочувальних балів немає перевищувати 20.

Навчальні дисципліни і види робіт у семестрі, з яких передбачений підсумковий контроль, оцінюються за 100-бальною шкалою. 100 балів –максимально можлива сума підсумкової оцінки (з урахуванням додаткових заохочувальних балів). (Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті цивільного захисту України, п.7)

Поточний контроль.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському занятті:

5 балів - за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;

4 балів - за знання навчального матеріалу; аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні(несуттєві) неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;

3 бали - за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабке застосування теоретичних положень під час розв'язання практичних задач;

2 бали - за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні

помилки у відповідях на запитання, невміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;

0-1 балів - за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, логіка викладання, культура мови, емоційність та переконаність, використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, тощо), аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки володіння навчальним матеріалом, зокрема, вміння застосовувати його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів, розв'язання психологічних ситуацій тощо).

Модульний контроль.

Критерії оцінювання знань здобувачів під час виконання модульних контрольних робіт :

10 балів – за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;

9 балів – за ґрунтовні знання навчального матеріалу,; аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач;

8 балів – за знання навчального матеріалу; аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні(несуттєві) неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;

6-7 балів – за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень під час розв'язання практичних задач;

4-5 бали – за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності викладання, за слабе застосування теоретичних положень під час розв'язання практичних задач;

2-3 бали - за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;

0-1бал – за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи під час проведення останнього семінарського заняття в межах окремого залікового модуля.

У відповіді на поставленні питання здобувачі вищої освіти повинні

відобразити володіння навчальним матеріалом, зокрема, вміння застосовувати його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів, розв'язання психологічних ситуацій тощо), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, проявляючи особисту позицію щодо них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Підсумковий контроль.

Критерії оцінювання знань здобувачів на екзамені:

28 – 30 бали - за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; надання аргументованих прикладів розв'язання практичних задач;

25 – 27 бали – за ґрунтовні знання навчального матеріалу; аргументовані відповіді на поставлені запитання; надання аргументованих прикладів розв'язання практичних задач;

18 - 24 балів – за знання навчального матеріалу; аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні(несуттєві) неточності; надання аргументованих прикладів розв'язання практичних задач;

12 - 17 балів – за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, за слабку аргументацію наданих прикладів розв'язання практичних задач;

7 - 11 балів – за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності викладання, за слабку аргументацію наданих прикладів розв'язання практичних задач;

3- 6 бали – за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння аргументувати надані приклади розв'язання практичних задач;

0-2 бали – за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, незнання основних фундаментальних положень, невміння надавати аргументовані приклади розв'язання практичних задач.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться у формі диференційованого заліку.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться у формі екзамену.

Перелік теоретичних питань для підготовки до екзамену:

1. Поняття про технологічний підхід в роботі організаційних психологів і сутність технологій.

2. Особливості гуманітарних і психологічних технологій.

3. Психолого - організаційні технології як різновид психологічних технологій.

4. Основні види психолого - організаційних технологій.

5. Поняття про інтерактивні техніки та їх роль у реалізації технологічного підходу в роботі організаційних психологів.

6. Роль організаційно-спрямовуючих інтерактивних технік у формуванні психологічної культури менеджерів і персоналу організацій.

7. Використання змістовно-сміслових інтерактивних технік для психологічної підготовки менеджерів і персоналу організацій.

8. Застосування рольових ігор та тренінгів для психологічної підготовки менеджерів і персоналу організацій.

9. Поняття про психолого - організаційне консультування та його роль в реалізації технологічного підходу в роботі організаційних психологів.

10. Мотиваційний компонент моделі психолого - організаційного консультування.

11. Когнітивно-смісловий та операційний компоненти моделі психолого - організаційного консультування.

12. Особистісний та організаційний компоненти моделі психолого - організаційного консультування.

13. Групи та компоненти психолого - організаційного консультування.

14. Визначення ефективності психолого - організаційного консультування.

15. Феномен організаційного консультування.

16. Форми і етапи консультативного процесу.

17. Етапи консультативного процесу.

18. Принципи та методи консультування організацій.

19. Психологічний аналіз змісту та суттєвих характеристик конкурентоздатної команди (інформаційно-смісловий компонент технології).

20. Комплекс діагностичних методик для вивчення особливостей діяльності конкурентоздатної команди (діагностичний компонент технології).

21. Система тренінгових занять для формування конкурентоздатної команди (корекційно - розвивальний компонент технології).

22. Основні особливості конкурентоздатної команди та робочої групи.

23. Поняття конкуренція та конкурентоздатність.

24. Розкрити основний зміст застосування опитувальника Р. Блейка - Дж. Мутона.

25. Розкрити основний зміст застосування методики для діагностики функціонально-рольових позицій в команді.

26. Розкрити основний зміст застосування теста для визначення здібностей до підприємницької діяльності.

27. Розкрийте мету, організаційні та змістовно-сміслові форми тренінгу формування психологічної готовності менеджерів та персоналу організацій до роботи в команді.

28. Розкрийте мету, організаційні та змістовно-сміслові форми тренінгу навичок партнерської взаємодії менеджерів та персоналу організацій в команді.

29. Розкрийте мету, організаційні та змістовно-сміслові форми

тренінгу розвитку конкурентоздатності команди.

30. Значущість проблематики конфліктів у діяльності та розвитку сучасних організацій.

31. Визначте зміст організаційних конфліктів та основні їх видів.

32. Зробіть аналіз основних причин виникнення організаційних конфліктів.

33. Розкрийте структуру та динаміку організаційних конфліктів.

34. Обґрунтуйте основні напрямки управління організаційними конфліктами.

35. Визначте актуальні проблеми, які існують в управлінні конфліктами у вітчизняних організаціях.

36. Вивчення особливостей організаційних конфліктів за методикою дослідження стилю поведінки в конфлікті Кеннета Томаса (адаптація Н.В. Гришиної).

37. Методика дослідження ефективного спілкування та раціональної поведінки в конфлікті.

38. Діагностика готовності до переговорів і розв'язання конфліктів.

39. Основні етапи здійснення психолого - організаційного консультування.

40. Особливості здійснення психолого - організаційного консультування з проблеми організаційних конфліктів.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Здобувач вищої освіти зобов'язаний сумлінно дотримуватися розкладу занять з навчальної дисципліни, не допускати пропуски та запізнення на заняття (без поважних причин), користуватися мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття тільки з дозволу науково-педагогічного працівника.
2. Здобувач вищої освіти зобов'язаний здійснювати якісну підготовку до семінарських та практичних занять, приймати активну участь в обговоренні навчальних питань, дотримуватись термінів до яких має бути виконано певне завдання.
3. Дотримання політики НУЦЗ України щодо академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації; використання достовірної інформації з офіційних джерел у завданнях.
4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести

власний облік цих балів.

5. Викладач буде вдячний, якщо здобувач надасть відгук щодо якості навчання та висловить свої пропозиції з покращення змісту курсу та форм роботи.

Рекомендовані джерела інформації

Література

1. Освітньо-професійна програма «Робота з персоналом» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти спеціальності 053 «Психологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки». Харків.: НУЦЗУ, 2020. 44 с.
2. Азарова А. О., Мороз О. О., Лесько О. Й., Романець І. В. Управління персоналом: навчальний посібник. Вінниця, 2009. 283 с.
3. Андрушко В. К. Управління персоналом: Політика. Стратегія. Тактика. Мотивація. Розвиток. Атестація. Ефективність : навч.-метод. посіб. Хмельницький, 2000. 255 с.
4. Балабанова Л. В. Управління персоналом : підруч. Київ, 2011. – 468 с.
5. Виноградський М. Д. Управління персоналом : навч. посіб. Київ, 2009. 502 с.
6. Карамушка Л. М. Психологія управління закладами середньої освіти : монографія. Київ, 2000. 332 с.
7. Карамушка Л.М. Психологія управління: навчальний посібник Київ, 2003. 344 с.
8. Карамушка Л.М. Актуальні проблеми психології управління та організаційної психології. Київ, 2003. 56 с.
9. Технології роботи організаційних психологів. / за науковою редакцією Л.М.Карамушки. Київ, 2005. 359 с.
10. Найдьонов М. Формування системи рефлексивного управління в організаціях. Київ, 2008. 484 с.
11. Шпалінський В. В., Помазан К. А. Психологія управління Харків, 2002. 222 с.

Інформаційні ресурси

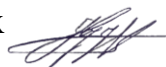
1. Журнал «Організаційна психологія. Економічна психологія».
Режим доступу: <http://orgpsy-journal.in.ua/>
2. Українська асоціація організаційних психологів та психологів праці.
Режим доступу: <https://www.facebook.com/UAOPPP.Ukraine/>
3. <http://psychology-naes-ua.institute>
4. <http://www.nbu.gov.ua>

Розробник:

доцент кафедри

психології діяльності в особливих умовах

кандидат психологічних наук, доцент

Сергій КУЧЕРЕНКО